

ROVVILTNEMENDA I REGION 3 Oppland

Adresseliste

Deres ref

Vår ref

Arkivnr

Dato 03.05.2017

Rovviltnemnda i region 3 – vedtak om kvote for betinget skadefelling på jerv, gaupe, bjørn og ulv 2018/2019

Rovviltnemnda i region 3 gjorde i den 03. mai 2018 følgende vedtak:

Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen i forhold til nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen, og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser vedtar rovviltnemnda følgende kvote for betingede fellingstillatelser for perioden 1. juni 2018 - 15. februar 2019 for region 3/Oppland:

- 4 betingede skadefellingstillatelser på jerv
- 1 betinget skadefellingstillatelse på gaupe
- 6 betingede skadefellingstillatelser på ulv og
- 2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn.

Nemnda kan til enhver tid trekke tilbake betingede fellingstillatelser, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf. § 77 og rovviltforskriften § 8, jf. §§ 1 og 3.

Det vises til sekretariatets gjennomgang av bestandsforhold, skadenivå og øvrig faktagrunnlag (vedlagt). Nemndas begrunnelse for en økning av kvoten på ulv i forhold til sekretariatets forslag er som følger:

«Endre frå 4 til 6 på skadefellingskvote for ulv med grunngjeving at ulvebestanden framleis er aukande og for å vere føre var i forhold til større ulveangrep om dei skulle komme i periode der rovviltnemnda ikkje er så tilgjengeleg. Rovviltnemnda i region 3 hadde også ei skadefellingskvote på ulv i fjor på 6».

Besøksadresse	Postadresse	Fakturaadresse	Telefon	Saksbehandler, innvalgstelefon
Statens Hus	Serviceboks	Fakturamottak SSØ	61 26 60 00	Harald Klæbo, 61 26 60 56
Storgata 170	2626 LILLEHAMMER	Postboks 4104	Telefaks	Elektronisk post
Lillehammer		2307 HAMAR	61 26 61 67	postmottak@fmop.no
			Org. nr.:	Internett
			970 350 934	http://www.fmop.no

Vedtaket kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. Event. klage stiles til Klima- og miljødepartementet, men sendes via Rovviltnemnda i region 3, v/Fylkesmannen i Oppland innen 3 uker etter at dette brevet er bekjentgjort.

Aud Hove
leder av rovviltnemnda region 3.
(sign)

Vedlegg: saksframlegg

Adresseliste:
Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet

Forslag til vedtak i rovviltnemnda:

Kvotestilsettelse for betinget skadefelling av jerv, gaupe, bjørn og ulv for 2018/19 i region 3/Oppland:

Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelset, bestandssituasjonen i forhold til nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen, og tidligere års erfaringer med fellingstillatelset foreslår Fylkesmannen følgende kvotestilsettelse for betingede fellingstillatelset for perioden 1. juni 2018 - 15. februar 2019 for region 3/Oppland:

4 betingede skadefellingstillatelset på jerv
1 betingede skadefellingstillatelset på gaupe
4 betingede skadefellingstillatelset på ulv og
2 betingede skadefellingstillatelset på bjørn.

Nemnda kan til en hver tid trekke tilbake betingede fellingstillatelset, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf. § 77 og rovviltforskriften § 8, jf. §§ 1 og 3.

Sak 17/18; Saksframlegg av 3. mai fra Fylkesmannen i Oppland

Rovviltnemnda skal på det kommende møtet 3. mai 2018 vedta kvotestilsettelse for betingede fellingstillatelset på bjørn, jerv, ulv og gaupe. Innledningsvis i saken vil nemnda ta stilling til hvilke rovviltarter de har myndighet til å fatte slik kvotestilsettelse for. Sekretariatet kommer her med sitt forslag til kvoter.

1. Politiske føringer og lovverk

Følgende dokumenter er lagt til grunn for forslaget:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov av 19.06.2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forskrift av 18.03.2005 om forvaltning av rovvilt.
- «Rovviltforliket» av 17. juni 2011
- brev fra Miljøverndepartementet, 23. august 2011, «Oppfølging av rovviltforliket»

- brev fra Klima og miljødepartementet, 28. april 2014, «Tydelig soneforvaltning og høy beredskap».
- brev av 9. juli 2014 fra Klima og miljødepartementet «Skadefelling og begrepet skadepotensial».

2. Om iverksetting av betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf. rovviltforskriften § 8 om felling av enkeltindivid av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein, der det på forhånd er fastsatt kvote og vilkår av overordnet myndighet.

Målet med en fellingstillatelse er å felle mest mulig bestemte individer knyttet til bestemte situasjoner (skadevolder), ikke å regulere en rovviltbestand. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Fylkesmannen kan enten av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling (§ 9) innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda (§ 8) eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling i det enkelte tilfelle skal det legges vekt på føringene i rovviltnemndas forvaltningsplan, jf. kap. 6.2 om terskler for skadefelling av gaupe og jerv i ulike deler av fylket. Forvaltningsplanen for region 3 ble vedtatt av nemnda i mars 2012.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En skadefellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre overskyting i forhold til vedtatt kvote. Det kan gis midler til administrasjon og organisering av fellingslag ved førstegangs iverksetting av fellingstillatelser. I tillegg er det en kompensasjonsordning for deltakelse på skadefellingslag jf. rovviltforskriftens § 9/9a. Det er satt av egne midler til dette ved fordeling av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak 2018.

Etter rovviltforliket 17. juni 2011 sendte Miljøverndepartementet ut et brev (23. august 2011) som presiserte innholdet i forliket:

“Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at uttak av dyr som gjør skade på beitedyr i prioriterte beiteområder skal gjøres raskt, og at i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak. Videre fremgår det at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.

Miljøverndepartementet presiserer at uttak av rovvilt kun kan skje i overensstemmelse med bestemmelsene i naturmangfoldloven. Når det gjelder uttak av fredet rovvilt er naturmangfoldloven § 18 sentral. Den slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette innebærer at tilstedeværelsen av rovvilt i et område ikke i seg selv er et tilstrekkelig grunnlag for tillatelse til uttak. Det skal gjøres en konkret og helhetlig vurdering av

den enkelte situasjon i tråd med krav nedfelt i gjeldende regelverk. I prioriterte beiteområder skal det imidlertid praktiseres en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein. Videre skal Statens naturoppsyn styrkes for å bidra til effektivisering av uttak når rovvilt gjør skade på beitedyr i *prioriterte* beiteområder.

Miljøverndepartementet kan ikke sette et konkret skadenivå som generell terskel for å kunne tillate uttak av rovvilt i prioriterte beiteområder. Ulike forutsetninger hva gjelder påvist skadeomfang, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak, områdets betydning som beitemark, tidspunkt på året m.v. vil ha betydning i slike vurderinger.

Det aktuelle forvaltningsleddet er imidlertid gjennom rovviltforskriften satt til å gjøre konkrete vurderinger av dette i hvert enkelt tilfelle, og Miljøverndepartementet vil presisere at det er viktig at disse forholdene er vurdert og kommer klart fram i alle vedtak.”

Vedtak om iverksettelse av skadefellingstillatelse etter § 9 er Fylkesmannens eget selvstendige vedtak. Miljødirektoratet vil bli orientert om vedtakene pr. e-post, og de blir fortløpende publisert via Miljøvedtaksregisteret.

I brev av 28. april 2014 fra Klima- og miljødepartementet heter det bl.a.:

«Et tydeligere skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. Det skal også innebære at vi arbeider for å lykkes bedre med gjennomføringen av felling når tillatelse til uttak er gitt. I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæring og andre interesser skal der tilpasse seg rovdynenes tilstedeværelse».

I brev av 9. juli 2014 er det gjort rede for begrepet «skadepotensial».

3. Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Generelt

Region 3 (Oppland) har følgende bestandsmål:

- 5 ynglinger av gaupe
- 4 ynglinger av jerv

Det er ingen mål for ynglinger av bjørn og ulv.

Når bestanden ligger over de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region, kan en rovviltnemnd eller Miljødirektoratet tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv til Fylkesmannen for å forhindre at disse artene gjør skade på bufe eller tamrein. Nemndas myndighet blir basert på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. I dette notatet er det redegjort for bestandsnivå på de 4 rovviltartene.

Kvote for betinget skadefelling gjelder fra og med 1. juni til og med 15. februar.

Bestandssituasjonen for de store rovdyra i Oppland

Jerv

I perioden 2015-2017 er det påvist 6-10 årlige ynglinger av jerv i fylket, med et gjennomsnitt på 8 (7,7) årlige ynglinger (tab 1/fig 1a).

Årets ynglere registrering av jerv pågår enda. Pr. 27. april er det påvist 2 ynglinger i Oppland.

Tab. 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv på kjente ynglelokaliteter fra 2001-18. Grønn farge er ynglinger innenfor yngleområdet jf. forvaltningsplan. Registreringsarbeidet er ikke ferdig i 2018. *) Hiuttak foretatt etter vedtak i Miljødirektoratet.

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
NOP 001 Skamsdalen (Lesja - N)					x								x					
NOP 002 Svardalen (Lesja - N)														x		x		
NOP 003 Grøndalen (Lesja - N)		x		x	x		x							x	x			
NOP 004 Lordalen (Lesja - S)	x		x	x		x		x		x			x	x	x	x	x	
NOP 005 Haverdalen (Dovre)	x		x			x	x		x			x	x		x			
NOP 006 Einbuggdalen (Dovre)																		
NOP 007 Vulu- Musvoldalen (Sel)				x	x			x				x			x		x	
NOP 008 Samdalen (Ringebu)		x			x					x					x*			
NOP 009 Storfjellet (Ringebu)				x			x							x*				
NOP 010 Tjønseterfjellet (N-Fron)	x	x	x						x	x								
NOP 011 Dalsida Vest (Lesja - N)	x			x												x		
NOP 012 Torddalen (Skjåk - N)		x		x														
NOP 013 Kjølén (Lesja/Lom)					x	x	x		x				x	x	x*	x		
NOP 014 Visdalen (Lom)					x	x		x							x	x	x	
NOP 015 Mysubytta (Skjåk - S)					x	x				x	x	x			x	x		x
NOP 016 Lundadalen (Skjåk - S)					x	x	x					x			x*		x	x
NOP 017 Sikkilsdalen (N-Fron)							x	x								x	x*	
NOP 018 Langsua										x	x			x*				
NOP 019 Jetta (Vågå/Dovre)													x					
Xxx Grimsdalen øst (Dovre)														x*				
NOP 020 Åstdalen (Øyer)															x*			
NOP 021 Skjerdingen (Ringebu)																	x*	

Andre relevante opplysninger:

Det ble felt 4 jerv under årets lisensfelling 2017/18 – kvoten var på 12 dyr.

Det er til nå foretatt ett ekstraordinært uttak i regi av Miljødirektoratet;

- En hannjerv felt fra helikopter i Nord-Fron østside (5. feb -18).

SNO har opplyst om aktivitet av jervetisper som følges opp tett videre i Finndalen (Reinheimen) og i Visdalen (Jotunheimen). SNO-Oppland holder Miljødirektoratet direkte oppdatert på status for yngleregistreringsarbeidet framover.

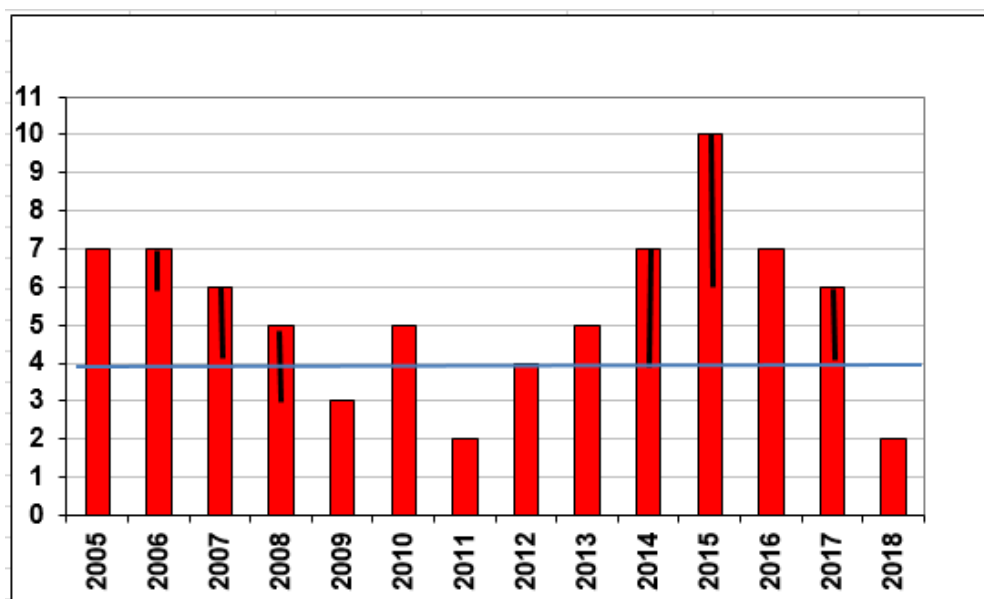

Fig 1a: Registrerte ynglinger av jerv i Oppland 2005-2018. Registreringen i 2018 er ikke ferdig, men det er så langt påvist 2 ynglinger pr.27. april. Antall hiuttak det enkelte år er markert med sorte felter

Resultater DNA-registrering jerv

I perioden fra 01.01.2017 –15.11.2017 ble det funnet DNA fra 30 jerver i Oppland (fig 1b)
12 av disse individene er døde.

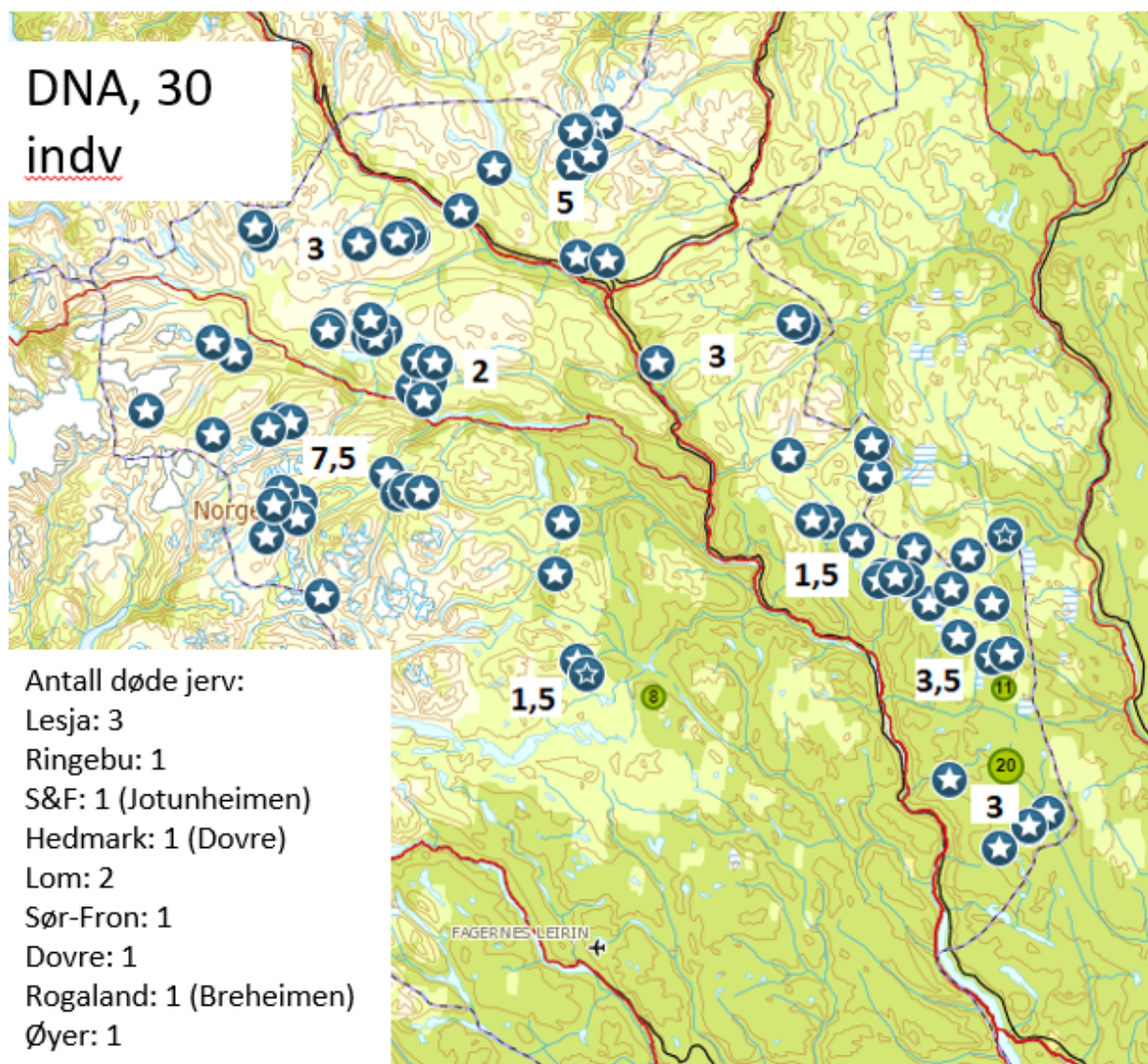

Fig 1 c: Fungerende DNA-prøver av jerv 2017 (grønne sirkler=tett mellom prøvene)

	Ant. fungerende prøver	Ant individer	Hunner/Hanner	Individer med hovedtilhold i Oppland (Rovdata)
2013	97	25	10/15	
2014	95	31	15/16	28
2015	64	27	8/19	20
2016	107	32	15/17	21
2017	92	30	17/13	Ikke klart

Gaupe

Årets overvåkingsdata på gaupe er ikke sluttrapportert. Endelig rapport vil foreligge i juni 2018. I perioden 2015-2017 er det påvist 3,5-7 årlige ynglinger av gaupe i fylket, med et snitt på 5 (5,2) årlige ynglinger (tilnærmet på bestandsmålet). Dette tilsvarer om lag minimum 30-38 gauper totalt før jakt, i en gjennomsnittbestand over tid, og over et stort sammenhengende område.

Det ble under årets kvotejakt felt 7 dyr av totale kvoten på 7 dyr (fig. 2a-b/tab. 3). Et dyr ble i tillegg påkjørt i løpet av kvotejakten slik at totalkvoten ble fylt.

Etter Rovdatas oversikt er gaupebestanden på landsbasis fortsatt under bestandsmålet. I perioden 2013-2017 har en i alle fem årene vært under bestandsmålet nasjonalt (fig 2 c). I samme periode har region 3/Oppland vært over bestandsmålet (fig. 3).

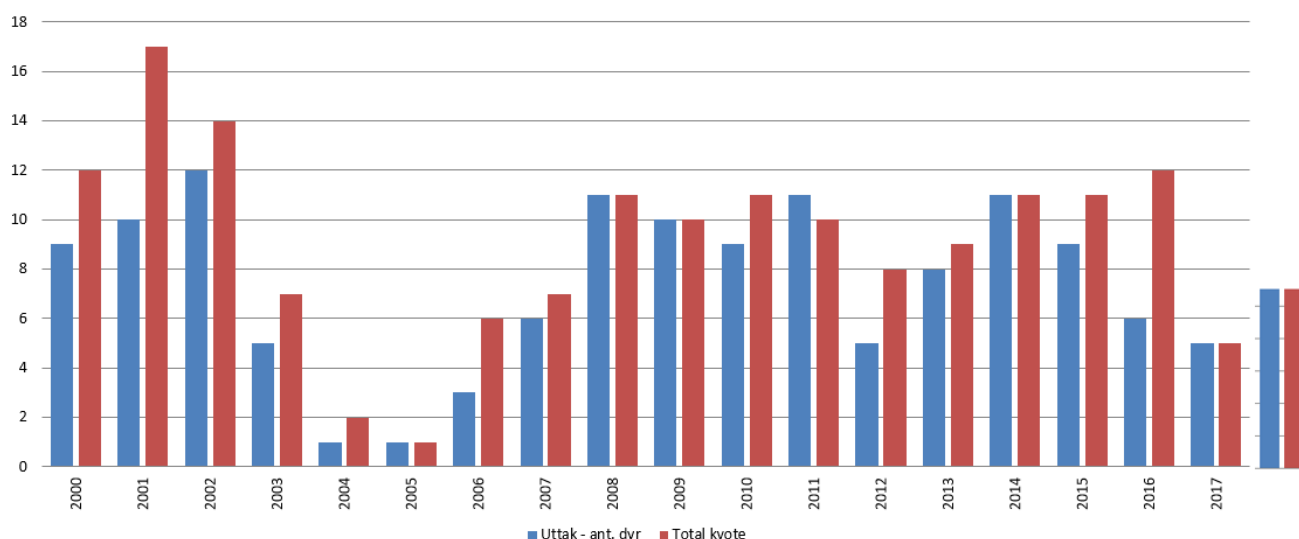

Fig 2 a. Kvoter og avgang av gaupe under kvotejakt, Oppland

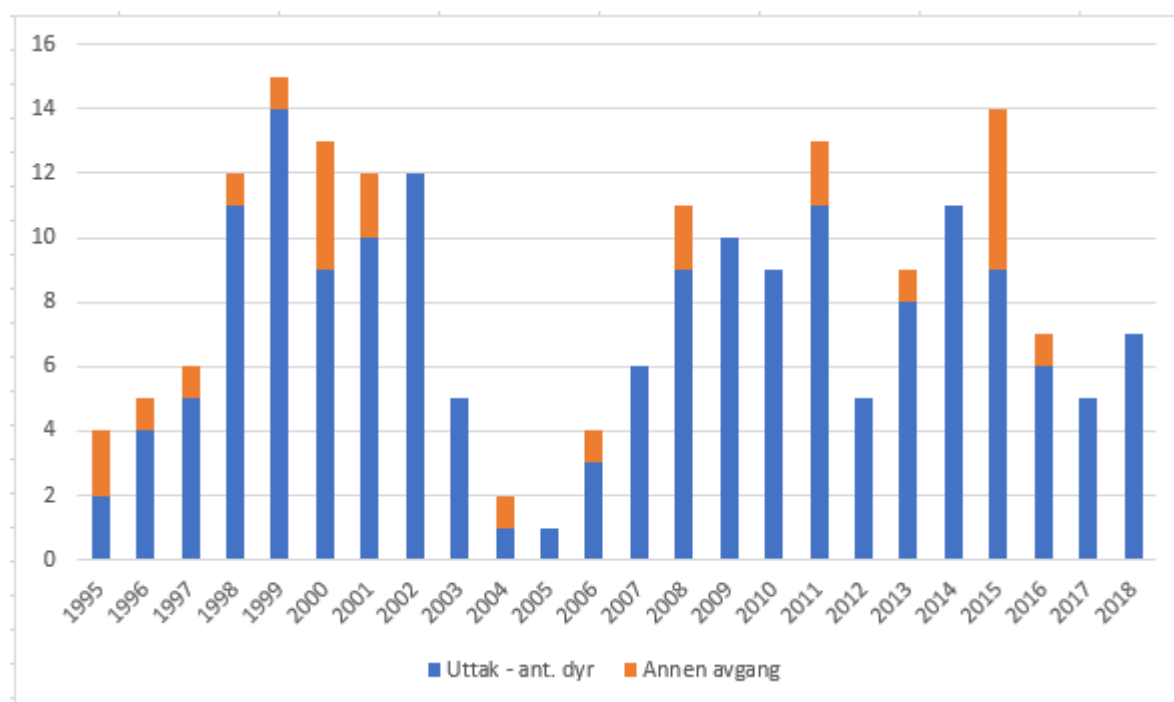

Fig. 2 b. Kvoter og avgang av gaupe under kvotejakt, Oppland.

Tab. 3 Uttak av gaupe, kvotejakt 2018.

Art	Dødsårsak	Dødsdato	Alder	Kjønn	Kommune
Gaupe	Jakt - Rifle	25.02.2018	Voksen	Hann	Ringebu (N)
Gaupe	Jakt - Rifle	21.02.2018	Unge	Hann	Skjåk (N)
Gaupe	Jakt - Rifle	21.02.2018	Voksen	Hunn	Nordre Land (N)
Gaupe	Jakt - Rifle	07.02.2018	Unge	Hann	Lom (N)
Gaupe	Jakt - Rifle	04.02.2018	Voksen	Hann	Sør-Aurdal (N)
Gaupe	Jakt - Hagle	01.02.2018	Voksen	Hunn	Lillehammer (N)
Gaupe	Jakt - Rifle	01.02.2018	Voksen	Hann	Søndre Land (N)

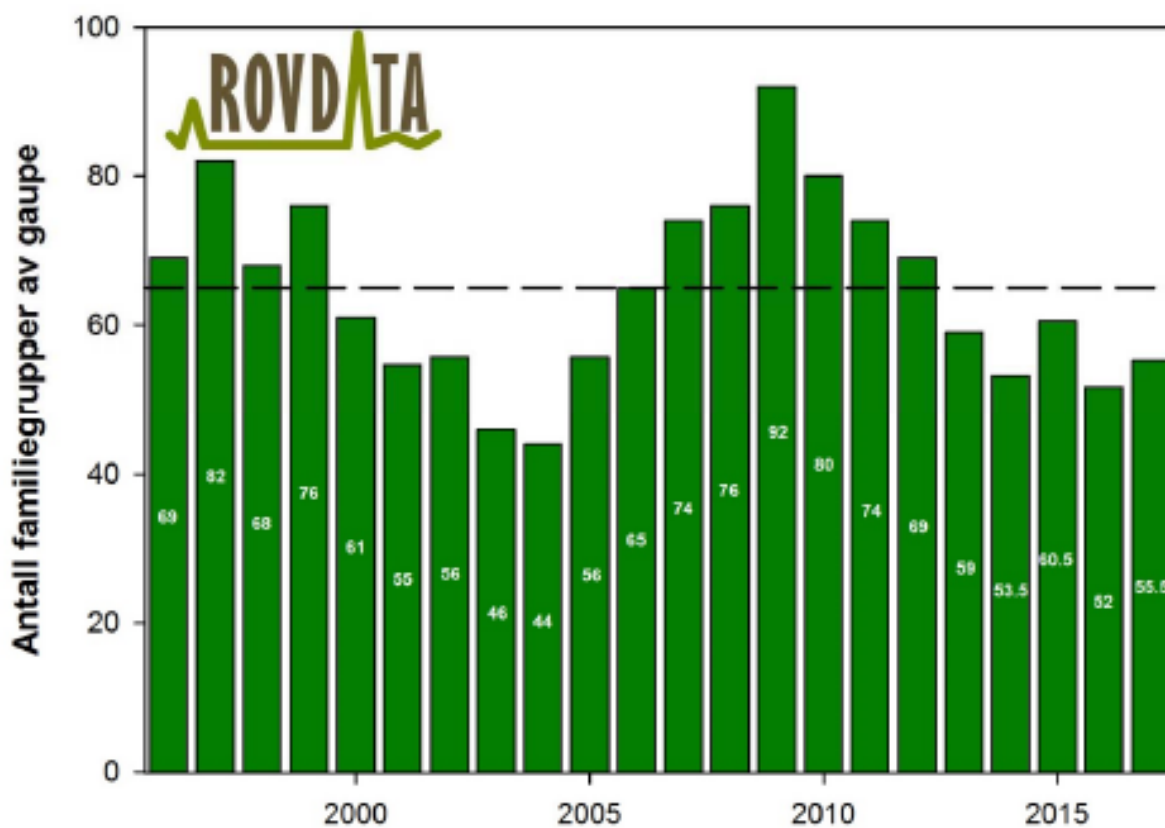

Fig 2 c Antall familiegrupper (minimum) på landsbasis.

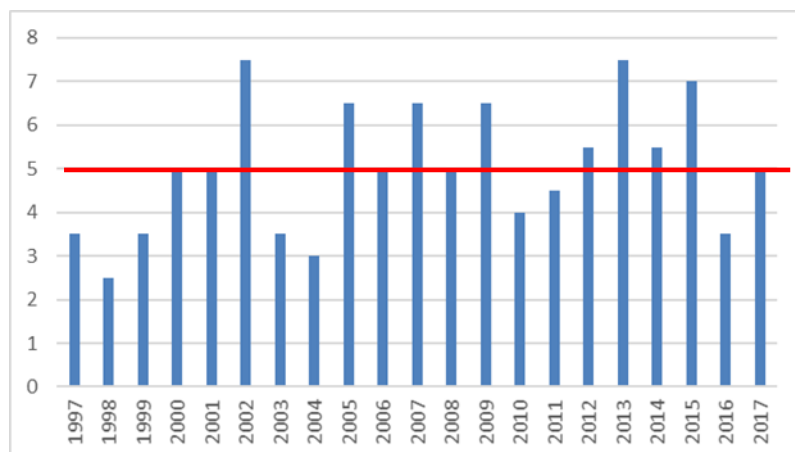

Fig 3. Antall registrerte familiegrupper av gaupe i Oppland 1996-2017. For 2017/18 er tallene ikke klare, men registreringene går fram av fig 4.

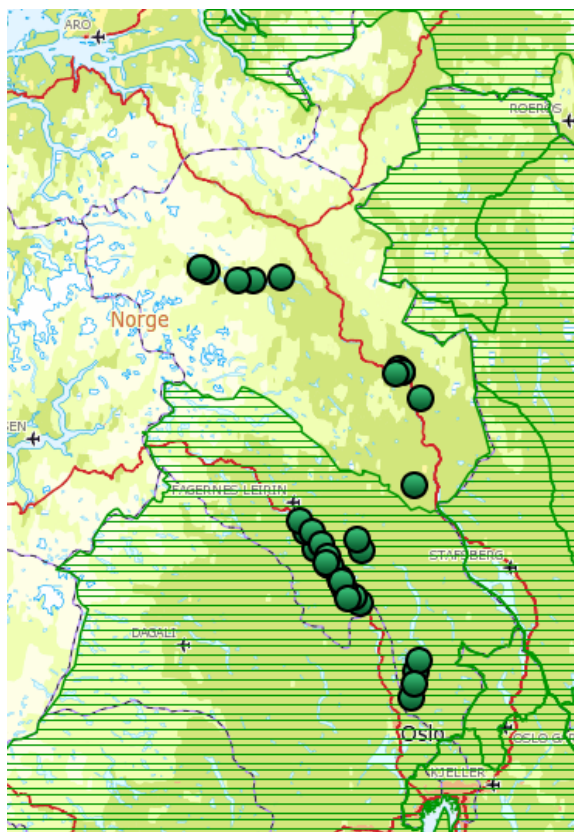

Fig 4. Familiegrupperegistreringer gaupe 2017/18 (merk; en gruppe kan være registrert flere ganger).

Bjørn

Antall beregnede ynglinger av bjørn i Norge (6 ynglinger) ligger langt under det nasjonale bestandsmålet for bjørn (13 ynglinger).

Det er ikke påvist ynglinger av bjørn i Oppland i nyere tid. Regionen har i de siste årene hatt forekomst av en del streifindivider av bjørn, men også av individer som har hatt opphold i lengre tid i fylket. Det er påvist overvintringer av bjørn siste gang i 2015 (Ringebu/stor-Elvdal), men ikke i de to vintrene forut for dette. En bjørn overvintret i 2016/17 i Stor-Elvdal kommune, noen hundre meter fra grensen mot Ringebu.

Alle individene som er registrert på DNA i region 3 er hannbjørner. Det ble felt en bjørn på skadefelling i juli 2013, i Ringebu kommune. Det ble felt 2 bjørner på skadefelling i mai i 2014 (Gausdal og Øyer). Etter dette er det ikke felt bjørn på skadefellingstillatelser i Oppland.

At antall positive DNA-prøver fra Oppland har gått ned fra 50-60 hvert år til ca 10 i 2015/16 og bare 2 i 2017. Dette gjenspeiler at aktiviteten og antall bjørn i fylket har gått ned.

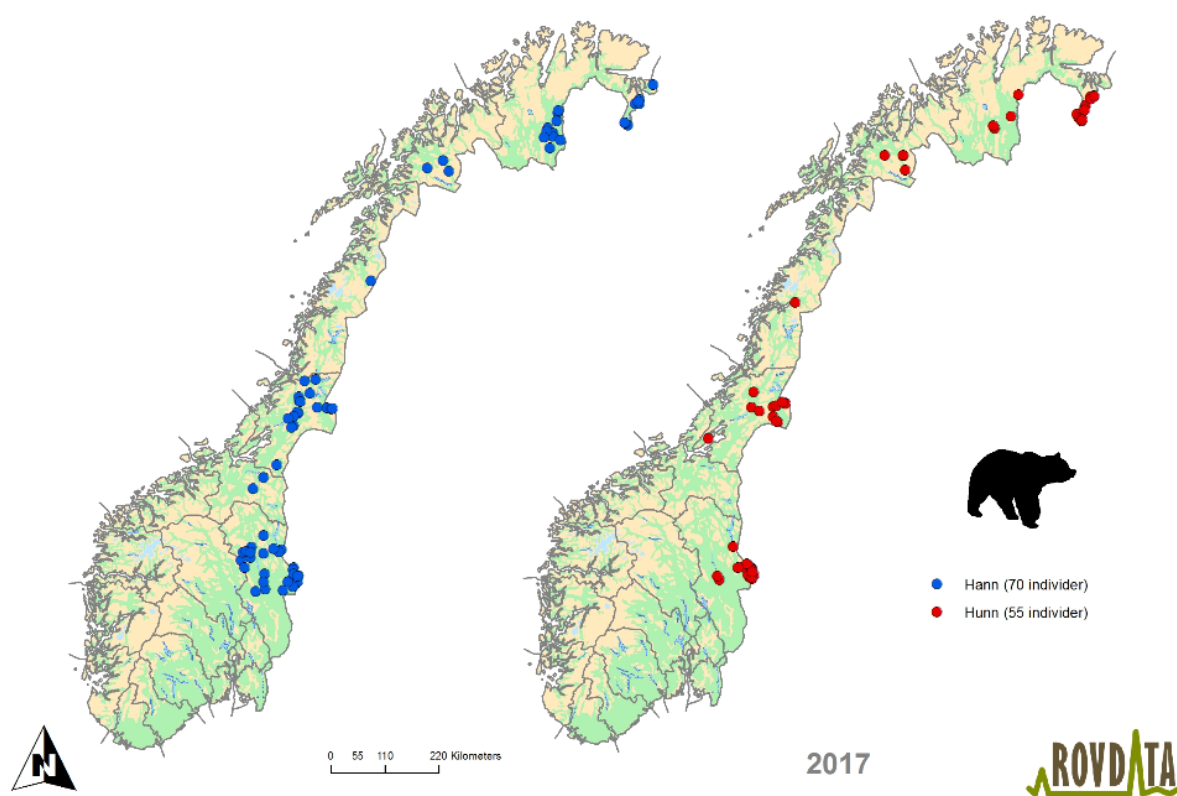
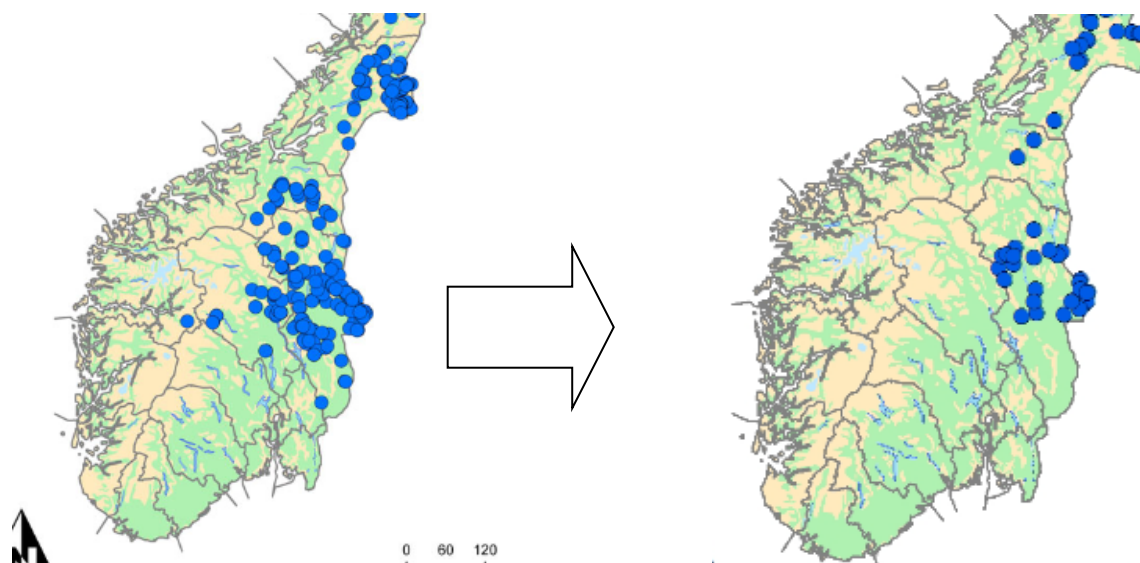

Fig. 5 Brunbjørn registrert i Norge

Figur6. Nedgangen av tetthet av hannbjørn fra 2010 (tv) til 2017 (th)

I 2017 ble det påvist minimum 125 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 55 av dem var hunnbjørner, mens 70 var hannbjørner.

I 2016 ble det påvist minimum 125 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 51 av dem var hunner, mens 74 var hanner.

I 2015 ble det påvist minimum 128 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 53 av dem var hunner, mens 75 var hanner.

I 2014 ble det påvist minimum 136 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 54 av dem var hunner, mens 82 var hanner. Ut fra antallet hunnbjørn er det beregnet at det ble født seks (6,4) kull med bjørnunger i 2014. Dette er en nedgang fra sju (6,6) som ble beregnet født i 2013.

I 2013 ble det påvist 41 bjørner i Hedmark. For Norge som helhet fører minst 148 bjørner påvist totalt i fjor, hvorav 55 hunnbjørner og 93 hannbjørner.

2012 ble det påvist minimum 137 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 51 av dem var hunner, mens 86 var hanner.

I 2011 ble det påvist minimum 151 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 51 av dem var hunner, mens 100 var hanner.

I 2010 ble det påvist minimum 166 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser, fordelt på 53 hunner og 113 hanner.

I 2009 ble det påvist minimum 164 brunbjørner i Norge ved bruk av DNA-analyser. 49 av dem var hunner, mens 115 var hanner.

I 2008 ble det påvist minimum 120 ulike bjørner i Norge, fordelt på 40 hunner og 80 hanner.

Tab 4: Antall individer i region 3 påvist gjennom DNA (møkk og hår). Noen av individene kan være påvist i andre regioner samme registreringsår. De to bjørnene ST3 og OP1, har hatt hovedtilhold i Oppland ut fra antall DNA-funn. Begge er nå døde (2012). ST3 ble tatt ut på vårsnø i april 2012, OP1 tatt ut på lisensfelling Hedmark oktober 2012. For 2013 er det bare OP2 som har «hovedtilhørighet» i Oppland.

	Antall positive prøver	Antall ulike individer
2006		2
2007	60	11 (5 med «hovedtilhold» i Oppland)
2008	48	4 (1 med «hovedtilhold» i Oppland)
2009	52	6 (5 med «hovedtilhold» i Oppland)
2010	57	10 (8 med «hovedtilhold» i Oppland)
2011	61	10 (9 DNA, en i tillegg felt)
2012	29	6 (2 indiv med «hovedtilhold» i Oppland).
2013	7	5 (bare en, OP2 med «hovedtilhold» i Oppland).
2014	5	3 (1 med «hovedtilhold» i Oppland)
2015	10	1 (1 med «hovedtilhold» i Oppland)
2016	10	2 (de to individene er «plassert» i Hedmark, da de også har hatt mye tilhold der)
2017	2	

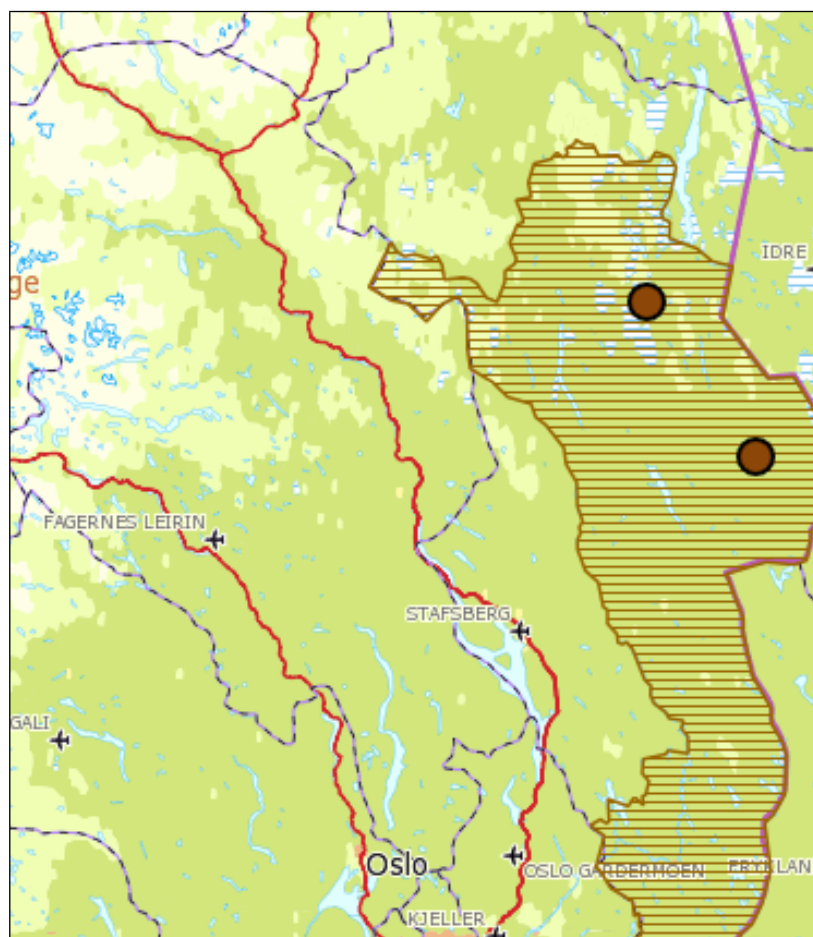

Fig 8. Observasjoner av bjørn (ant/dok) i Hedmark og Oppland hittil pr. 26. april i 2018. I tillegg er det en stadfestet sporobs i Frydalen i Fron den 26. april.

Ulv

Det er ikke påvist ynglinger av ulv i Oppland de siste år, men regionen har i de siste årene hatt besøk av streifindivider.

I mai 2006 ble en skadegjørende ulv i Lesja felt på skadefellingstillatelse gitt av direktoratet. I 2007 gjorde en streifende ulv skader på sau i Ringeby i forbindelse med beiteslipp. I 2009 gjorde 2 ulver konsentrerte skader på Kvamsfjellet Nord-Fron i juni/juli. Disse ble felt på skadefelling i beitesesongen. Det var også tidlige ulveskader i Lillehammer (mai) og senere på sommeren i Ringeby. I 2010 ble det felt 3 ulver på skadefelling/nødverge knyttet til skade på beitedyr i Ringeby/Øyer/Lillehammer.

I 2012 var det betydelige ulveskader gjennom sommeren i Lesja, en av de to ulvene som gjorde skade ble felt på skadefelling. I 2013 var det betydelige ulveskader flere steder i fylket, bl.a. i Gausdal, Øystre Slidre, Fronskommunene og Dovre. To ulver ble felt på skadefelling, hvorav en i Vang og en i Nord-Fron (tab. 6). I tillegg ble en ulv påkjørt av toget ved Eina. I 2014 vandret to ulver inn i Dovre kommune i mai. Den ene ble felt på skadefelling i Vågå noen dager senere. Det ble også felt en ulv av Statens naturoppsyn i Nord-Fron tidlig i mai. Julen 2014 ble det gjort betydelige skader av en ulv på tamrein i Øystre Slidre/Nord-Aurdal. Ulven ble felt av Statens naturoppsyn.

I 2015 ble det i mai felt en ulv på skadefelling i Ringeby, samt en på Lillehammer tidlig etter beiteslipp i juni. Det ble senere (juli) felt en ulv på skadefelling i Nord-Fron.

2016 fikk vi tidlige skader av ulv på Lesja, denne ble raskt felt. Det samme ble en ulv som gjorde skade på Kvamsfjellet i Nord-Fron.

I 2017 ble det felt 2 ulver på skadefelling; en i Ringeby samt en på Østre Toten etter en lengre sammenhengende skadeperiode.

Forekomsten av ulv i region 3 vil avhenge av bestandsstatus og sosiale forhold i flokkene i forvaltningssonen for ulv øst for region 3 (region 4 og 5), og særlig av bestandsforholdene i Sverige. De ulver som er felt på skadefelling i region 3, har de fleste utvandret fra Sverige (fig 5 a).

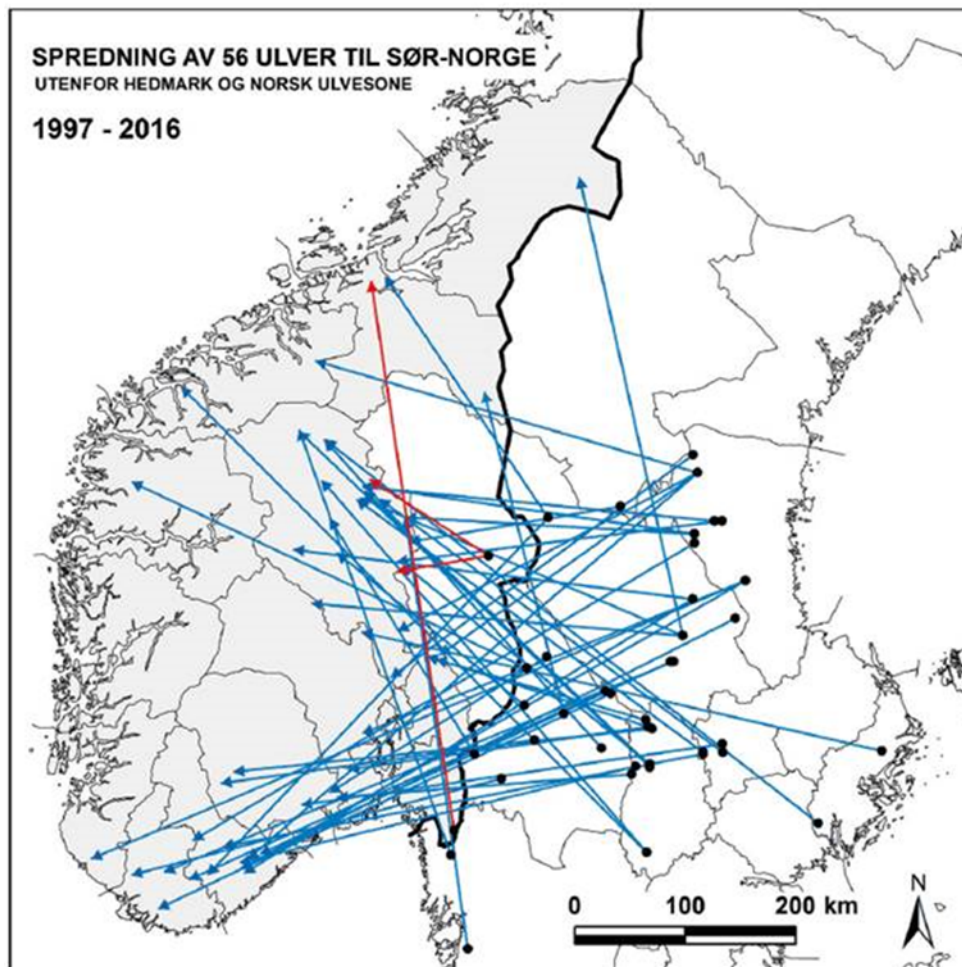

Fig. 9. Spredning av ulv til Sør-Norge utenfor ulvesonen.

Bestandsnivå 2016/17

Det ble vinteren 2016-2017 registrert 54-56 ulver som kun holdt til innenfor Norges grenser. I tillegg ble det registrert minst 51-56 ulver som lever i grenserevir på begge sider av riksgrensen mot Sverige. Endelig rapport kommer i juni 2018.

Det er ikke bestandsmål for ulv i Oppland. Det er likevel ingen regel mot at enkeltdyr kan opptre, men skadeomfanget skal begrenses mest mulig bl.a. gjennom lisensfelling og skadefelling.

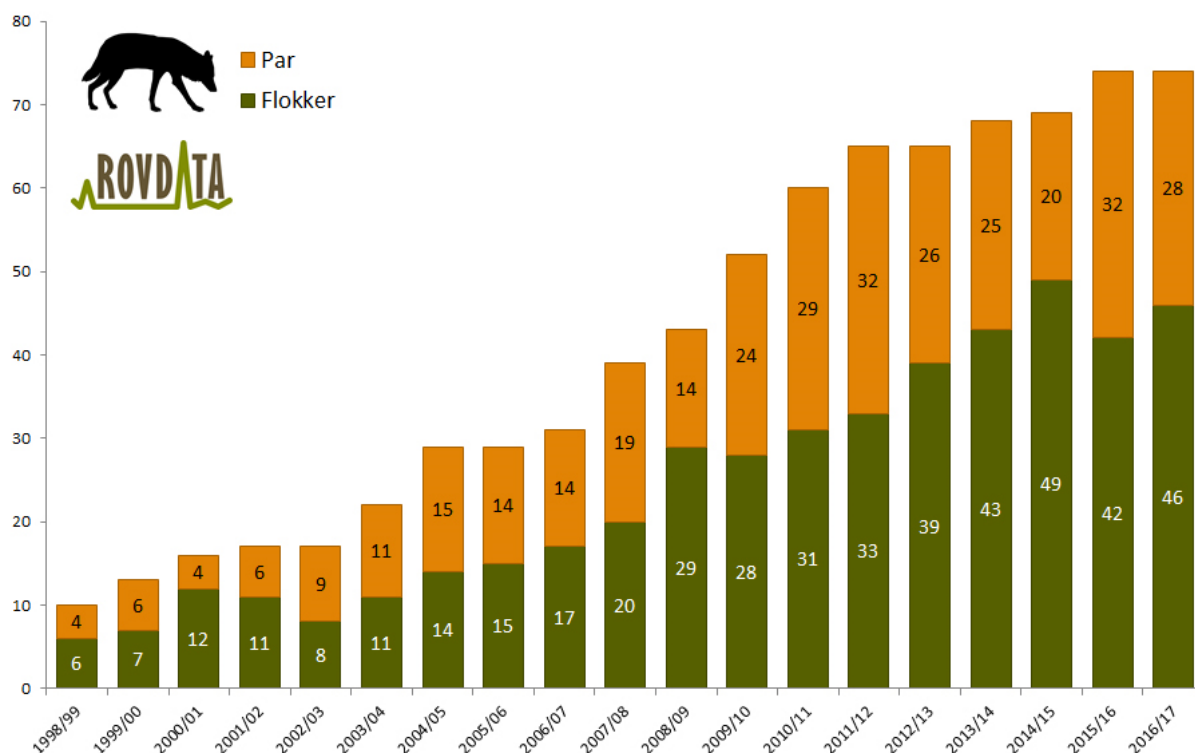
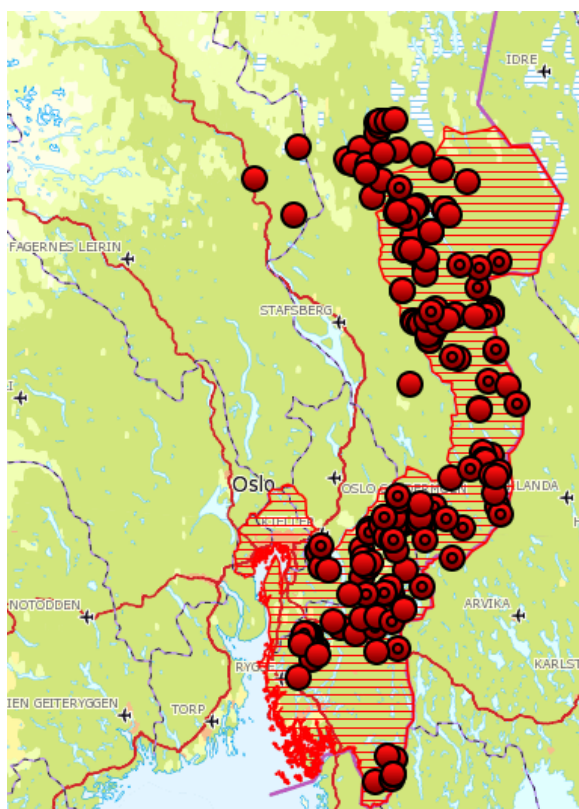

Fig. 10. Ulveflokker og revirmarkerende par av ulv i Skandinavia i perioden 1.oktober – 28. februar i årene 1998/99 – 2016/17.

● Antatt/dokumentert ulv

Fig 11. Ulveobservasjoner påvist av SNO fra 1. januar 2018 - 26. april 2018

4. Oppsummert bestandsstatus

Tab 5. Bestandssituasjonen for de store rovdyra i Oppland og bestandsmål.

	- 10	-11	- 12	- 13	-14	Ynglinger 2015	Ynglinger 2016	Ynglinger 2017	Snitt tre siste år	Best. mål	Bestandsmål oppnådd?
Gaupe	4	4,5	5,5	7,5	5,5	7	3,5	5	5 (5,2)	5	Ja
Jerv	5	2	4	5	7	10	7	6	8 (7,7)	4	Ja
Bjørn	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	Ja
Ulv	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	Ja

Kilde: Bestandsrapporter fra det nasjonale overvåkingsprogrammet–Rovdata.

Region 3 har oppfylt bestandsmålet på gaupe for 2017. For jerv har regionen ligget godt over bestandsmålet de senere år. Dette betyr at rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for betinget skadefelling for alle fire rovviltartene 2017/18 jf. §§ 7 og 8.

5. Tap av sau og tamrein til rovvilt

De siste beitesesongene er det erstattet 2.600 - 5.900 sau årlig i fylket (tab 6). Det ble en foreløpig topp i 2013 i erstatningene for bufe med 5900 dyr erstattet som tapt til fredet rovvilt, mot 2600 dyr i 2016. Dette er det laveste tapsomfang vi har hatt på mange år. Tamrein er langt mer begrenset (tabell 4 og 5). Jerv og gaupe er de største skadegjørerne blant rovviltet på sau i regionen. Skademønseret viser flest skader mot siste halvdel av beitesesongen når det gjelder jerv, med særlig store skader i slutten av august/begynnelsen

av september. Erfaringsmessig kan både bjørn og ulv gjøre relativt store skader i visse beiteområder. Både ulv og bjørn kan streife over store områder under utvandringen og kan således komme raskt og relativt uforutsigbart inn i fylket. Skadene voldt av ulv i Oppland har variert mye de siste årene. I 2017 var det store tap i Oppland. Det er derfor ønskelig å ha muligheten til å kunne iverksette fellingstillatelse på alle de fire store rovdyra i fylket ved akutte tap i beitesesongen.

Tab 6. Sau erstattet som tatt av ulike rovviltarter i Oppland 2002-2017.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gaupe	1209	820	713	1402	1479	1507	1461	1321	2079	1437	1070	1346	820	688	562	550
Jerv	4086	3640	2816	2753	3306	2720	2079	1445	1461	2703	1927	2650	2068	1761	1319	1220
Bjørn	221	160	356	349	495	836	691	798	691	614	314	667	250	168	319	133
Ulv	289	8	34	0	36	28	9	332	9	0	444	727	304	354	211	905
Kongeørn	105	66	103	87	41	120	105	151	105	228	433	451	94	124	43	89
Freda rovvilt	5	64	114	179	311	274	86	212	86	42	157	56	206	212	146	312
Totalt	5915	4758	4136	4770	5668	5485	4431	4259	4431	5029	4345	5897	3742	3307	2600	3209

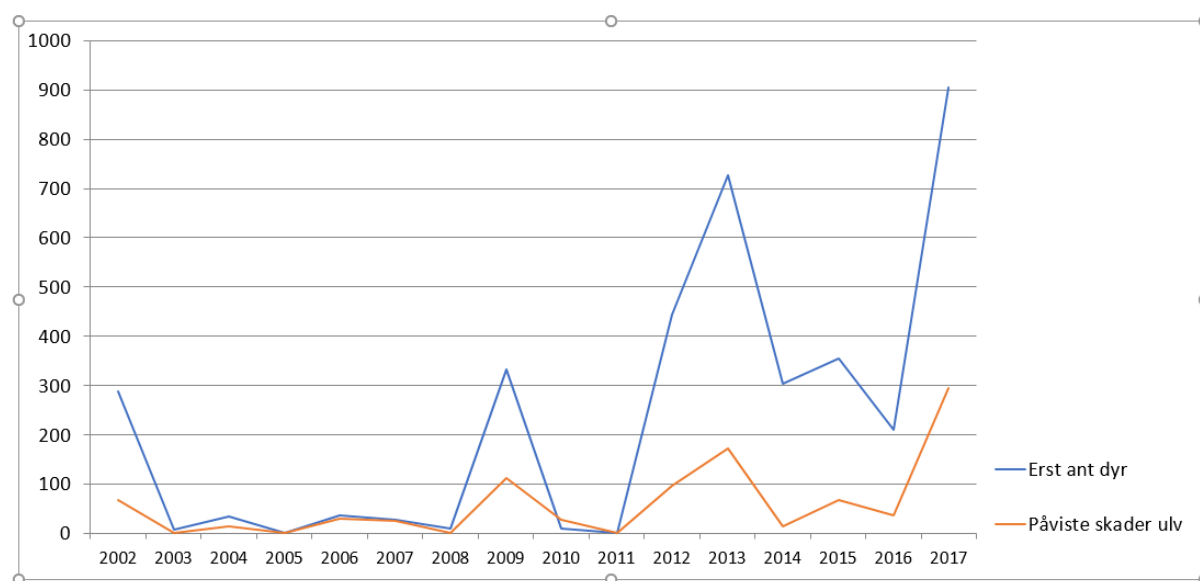

Fig 12. Erstatta og påvist tap til ulv - Oppland

Tab 7. Tamrein erstattet som tatt av ulike rovviltarter i Oppland 2010-2017.

	-09/10	-10/11	11/12	-12/13	-13/14	- 14/15	-15/16	-16/17
Gaupe	6	15	9	3	0	6	0	5
Jerv	22	10	8	67	64	35	62	51
Bjørn	0	0	0	0	0	0	0	0
Ulv	0				5	53	0	0
Kongeørn	26	21	22	65	99	50	101	70
Freda rovvilt	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	54	46	39	135	168	144	163	126

6. Skadefellingstillatelser og avgang de senere år

Fylkesmannen har årlig iverksatt en del fellingstillatelser, særlig på jerv. Forrige sesong vedtok nemnda en kvote på

4 betingede skadefellingstillatelser på jerv

1 betingede skadefellingstillatelser på gaupe,

6 betingede skadefellingstillatelser på ulv

2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn.

Tab 8. Kjent avgang av rovvilt i Oppland f.o.m. jaktåret 1989/90-2017/18 (jaktår: 1. april – 31. mars.)

Total kjent avgang av store rovdyr i Oppland, 1990-2018 (sist oppdatert 19.04.2018)																																
Jaktår		89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	Sum
Gaupe	Skadefelling																															
	Kvotekt	3				0	0	2	4	5	11	14	9	10	12	5	1	1	3	6	11	10	9	11	5	8	11	9	6	4	5	
	Trafikk-drept						2	1	1	1	1	4	2				1					1		1		1		4	1	1		
	Illegalt uttak																															
	Sykdom																							1								
	Ukjent																1															
	Sum	3	0	0	0	0	0	4	5	6	12	15	13	12	12	5	2	2	3	6	11	11	9	13	5	9	11	13	7		5	19
Jerv	Skadefelling																1		1	2					4	2		2	2	1		
	Lisensfelling										2	2	0	1	2	4	3	3	5	4	6	2	4	5	2	2	9	6	6	4		
	Hi-uttak											3							3	7	6						8	12		5		
	Trafikk-drept																															
	Illegalt uttak		2											1			3															
	Ukjent																	1						1			1					
	Sum		2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	2	2	4	7	4	9	13	12	2	4	6	6	4	18	20	8	10	14
Ulv	Skadefelling											2							1			2	2		1	2	3	3	2	2		
	Trafikk-drept																	1							1							
	Lisensfelling																															
	Nødverge																															
	Illegalt uttak	1																						1								
	Sum	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	1	0	0	2	3	0	1	3	3	3	2	2		2
Bjørn	Skadefelling																			1	1		2	2	1	1	2			1		
	Trafikk-drept																															
	Lisensfelling																						1									
	Annet					1**																										
	Sum				1															1	1	1	2	2	1	1	2	0		1		1
**Død under forsøk på flytting																																

7. Oppsummering og tilrådning fra fylkesmannen:

I 2017 ble det av Fylkesmannen gjort følgende vedtak (iverksettelse og forlengelser jf. Miljøvedtaksregisteret)

Jerv: 13

Gaupe: 2

Bjørn: 3

Ulv: 9

Jerv, gaupe, bjørn og ulv

Ut fra bestandssituasjonen i region 3, og erfaringsmessige skadesituasjoner som kan oppstå, mener fylkesmannen det er grunnlag og behov for å ha en skadefellingskvote på både *jerv*, *gaupe*, *bjørn* og *ulv* for 2018/19.

For *jerv* vurderes delbestanden i fylket som rimelig stabil. Antall ynglinger varierer naturlig nok fra år til år, men ut fra DNA er individtallet forholdsvis stabilt. Erfaringsmessig har en hatt skadefellingstillatelser gående i 3-5 ulike områder i fylket pr. beitesesong, det har imidlertid vært vanskelig å få effekt av fellingsforsøkene. Det vil være vanskelig å forutse skadeutviklingen kommende beitesesong. Den vil også avhenge av hvorvidt det er aktuelt med eventuelle ekstraordinære uttak våren 2018. Ut fra dette og forventet behov for å iverksette skadefellingstillatelser, tilrår vi at skadefellingskvoten settes til **4 dyr**.

For *gaupe* vurderes bestanden som noe oppadgående etter en periode før. Vi er fortsatt under bestandsmålet nasjonalt. Søknader om skadefelling av gaupe har begrenset omfang, og det er aldri blitt felt noe gaupe på barmark i Oppland. Ut fra dette tilrår vi en kvote på **1 dyr**.

Ut fra kjent aktivitet av *bjørn* i 2015-2017 som er betydelig lavere enn foregående år og erfaringer fra de senere års skadeutvikling/fellingstillatelser, mener vi det vil være tilstrekkelig å ha en kvote på **2 dyr** for å kunne håndtere forventet skadesituasjoner. En ligger betydelig under bestandsmålet nasjonalt, men det vurderes som oppnådd i Hedmark, og det er kun hannbjørner som erfaringsmessig vandrer inn i Oppland.

For *ulv* kan vi som i fjor påregne streifdyraktivitet med bakgrunn i bestandsforhold på både norsk og svensk side. Med bakgrunn i skadesituasjonene som oppstod i perioden 2009-2017, tilrår vi en kvote på **4 dyr**.

Vurdering av miljørettslige prinsipper

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, som i slike vedtak som her.

Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Vi viser i den forbindelse til beskrivelsen av bestandssituasjonene i dette saksframlegget, som er hentet fra Rovdata, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Sekretariatet vurderer at et ev. uttak opp til kvotestørrelsene er forsvarlig ut fra bestandsmålsettingen for de enkelte artene. Det er i den forbindelse lagt vekt på kunnskap fra de skandinaviske forskningsprosjektene på rovvilt de siste årene. I tilrådingene er det også lagt vekt på erfaringene med tidligere års kvoter for betinget skadefelling. Sekretariatet anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget i

naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. Føre-var-prinsippet i § 9 kommer i hovedsak til anvendelse der man ikke har tilstrekkelig kunnskap. Kunnskapen er i dette tilfellet god, og sekretariatet tillegger derfor føre-var-prinsippet liten vekt i denne saken. Det foreligger god kunnskap om den samla belastningen som de store rovdyrene utsettes for, jf.

naturmangfoldloven § 10. Det er god kunnskap om ulike dødsårsaker og overlevelsen hos de fire artene, og det er tatt hensyn til dette i tilrådingen om kvotene. Vedtaket gjelder felling av rovvilt og sekretariatet anser at § 11 (prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver) ikke er relevant i denne saken. Sekretariatet anser § 12 (prinsippet om miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering) er lite aktuelt i dette vedtaket, men viser til at det ved søknader om fellingstillatelser vil bli lagt vekt på prinsippet om geografisk differensiert forvaltning i tråd med forvaltningsplanen.

Ut fra ovennevnte (retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen ift nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser) tilrår vi at rovviltnemnda i region 3 (Oppland) fatter følgende vedtak:

Fylkesmannens forslag til vedtak i rovviltnemnda:

Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen ift nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen, og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser foreslår Fylkesmannen følgende kvote for betingede fellingstillatelser for perioden 1. juni 2017 - 15. februar 2018 for region 3/Oppland:

*4 betingede skadefellingstillatelser på jerv
4 betingede skadefellingstillatelser på ulv,
2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn og
1 betingede skadefellingstillatelser på gaupe.*

Nemnda kan til en hver tid trekke tilbake betingede fellingstillatelser, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf. § 77 og rovviltforskriften § 8, jf. §§ 1 og 3.

Fylkesmannen i Oppland 27. april 2018.

HKL